

"אורות הפרשה" עלון פרשת השבוע כיתה קטנה אבל גדולה!

"והג השבועות תעשה לך" – עלון מורחב - (35) שנה ראשונה – סיוון תשע"ג

נעשה ונשמע - הרב נועם צחור

זמני החג

מוצאי חג	ערב חג	
20:09	18:03	י-ם
20:11	19:10	ת"א
20:12	19:04	חגיגה
20:09	19:09	ב"ש

מאורות רבותינו

עשן חובק עולם

"והר סיני עשן כולו"
(שמות יט, יח). "עשן"
ראשי-תיבות: עולם, שנה,
נפש, המסמלים את
המקום (עולם), זמן (שנה),
והיות (נפש). משמעות
ה'עשן' שהיה במתן-
התורה הוא, שאז ניתנו
הכוח והיכולת לברר
ולהעלות את המקום
והזמן ולהכניס בהם אור
והיות אלוהיים.

(בעל התניא)

שבועה הדדית

"שבועות" הוא מלשון
שבועה, שכן ביום מתן
תורה כרתו הקב"ה
וישראל ברית של שבועה:
אנו נשבענו שלא נמירו,
חלילה באלוקים אחרים,
והקב"ה - שלא יחליף
אותנו באומה אחרת.

(אור החיים)

תחילה "נעשה" ואחר-כך "נשמע"

כאשר בא הקב"ה וביקש לתת את התורה לבני-ישראל, הכריזו כל בני-ישראל כאיש אחד
"נעשה ונשמע". אמירה זו שלהם נעשתה מאז סמל לקבלת-עול ולהתמסרות לרצון ה' -

תחילה עושים ומקיימים ("נעשה") ורק אחר-כך מנסים להבין ("נשמע").

אולם עדיין יש להבין מה עניינו של ה"נשמע" לכאן. קבלת-עול שלמה היא לכאורה ההכרזה
"נעשה" בלבד. יהודי אומר לקב"ה, כל מה שתצווה עליי - אעשה. וזה אמנם מה שהתורה
מספרת קודם לכן: "ויען כל העם קול אחד ויאמרו, כל הדברים אשר דיבר ה' נעשה". מדוע
אחר-כך באה תוספת: "כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע"?

יתרה מזו: התוספת "ונשמע" גורעת לכאורה מקבלת-העול הבאה לידי ביטוי בהכרזה
"נעשה". אמנם הם מצהירים שה"נעשה" קודם ל"נשמע", אבל בכל-זאת הם דורשים להבין.
והלוא קבלת-עול שלמה פירושה, שיהודי מקיים את המצוות לא בגלל הכרתו השכלית אלא
מכיוון שזה רצון ה'.

אמנם יהודי חייב לא רק לקיים את התורה ("נעשה"), אלא גם ללמוד אותה ולהבינה בשכלו
("ונשמע"), אבל גם זה עצמו בא מתוך קבלת-עול. כשם שציווה הקב"ה לקיים מצוות
מעשיות, כך ציווה מצוות הקשורות בלימוד ובהבנה. נמצא אפוא, שגם לימוד התורה אינו
אלא פרט בתוך ה"נעשה".

כשמתבוננים במאמרי חז"ל מתברר, שההכרזה "ונשמע" לא זו בלבד שלא גרעה מה"נעשה",
אלא היא-עצמה עניין נעלה ביותר. חז"ל אומרים, שכאשר הכריזו בני-ישראל "נעשה ונשמע",
באו מלאכי-השרת וקשרו לכל יהודי שני כתרים - אחד כנגד "נעשה" ואחד כנגד "נשמע".
מכאן אנו למדים, שה"ונשמע" הוא עניין גדול לעצמו.

יש כאן יסוד עמוק במידת התמסרותו של יהודי לקב"ה. יכול אדם לקבל עליו עול תורה
ומצוות ולקיים בפועל את כל ציוויי ה', אבל עולמו הפנימי נשאר מחוץ לעבודת ה'. אמנם
בפועל הוא מקיים את כל התורה כולה, אבל שכלו ורגשותיו אינם מזדהים הזדהות שלמה
עם רצון ה'. זו אינה עבודת ה' שלמה.

יהודי נדרש לעבוד את ה' לא רק ב"נעשה" אלא גם ב"נשמע". עליו להבין בשכלו ולהרגיש
בליבו את הטוב והיוקר והנחיצות של התורה והמצוות. ויתרה מזו: עליו להחדיר הכרה זו
גם לנפשו הבהמית ולגופו הגשמי, עד שגם יצר-הרע שבו יגיע לאהבת ה' - "בכל לבבך, בשני
יצריך".

לכן לאחר שהצהירו בני-ישראל שהם מקבלים עליהם בשלמות את עולו של הקב"ה -
"נעשה", באו לשלב עליון יותר - "נעשה ונשמע". בכך הצהירו, שלא יסתפקו בעצם הקיום
של התורה ומצוותיה, אלא יגיעו למדרגה עליונה יותר, שגם בהכרתם השכלית יבינו ויכירו
במעלת התורה ומצוותיה. על כך קשרו להם מלאכי השרת שני כתרים, שכן ה"ונשמע" הוא
שלב עליון יותר בקבלת-העול ובהתמסרות לרצון ה', המקיפה לא רק את כוחות העשייה של
האדם אלא גם את עולמו הפנימי, שכלו ורגשותיו.

העולם כולו מתבכר בחג השבועות. מה שצדיקים מרגישים בתוכיות לבבם בשבועות, אין כל העולם כולו כדאי לו. כל העולם שמח, כל העולם גדול הוא, כל הארץ היא של ד' בגילוי עליון. וישראל מתעלים להיות סגולה מכל העמים, ונשמתם של ישראל נראות בבהירותן הצחצחה, והאהבה והחיבה היתירה לכל נשמה ונשמה מישראל, לכל אחד בפני עצמו, מתגדלת לאין קץ, ממש כל אחד מישראל הוא מתגלה בתפארת עליונה, בהדר קודש כאבן חן שאין לו ערך וקצב, סגולה נפלאה.

אי אפשר לעולם לסבול את האור של שיר השירים בשבועות, מוכרחים להסתיר את גודל היקר ברות. השמחה והתענוג מתאחדים בהרכבה ממוזגת, מאוחדת ומורכבת ברב שלום ונועם עליון. רוח הקודש מתגלה בכל לב, העולמים הרוחניים מתמלאים זיו ונהרה. הכל שש והכל רועד, ארץ יראה ושקטה, כנסת ישראל מתעלה, הרוחניות הישראלית של כל הדורות, ושל כל העולמים, עולה למרומיה, שואבת את האור ממקורו, פיה מלא נעימות, היא שואפת אל תוכה את כל התענוגים של הבשמים שבעדנים, גני העדנים מפיחים ריחם הטוב, מה נעים, מה ערב, כל הנשמה תהלליה.

הרצון מתעלה, השכל מתרחב, מתפשט ומתמלא אורים אורים גדולים

טוב ונעים, נחמד ואהוב, יום שמחת גילנו, יום מתן תורתנו, יום הבכורים, יום החמישים. הגבהנו את היסוד של נפש הבהמית, שלנו ושל כל העולם כולו, אז בצאתנו ממצרים, לאט לאט, ממועד יציאתנו, משיעבוד עם שבשר חמורים בשרם, והננו הולכים ועושים זה תמיד בפרק זה. מתחילים אנו עם העומר, מאכל הבהמות המקור שהם שואבים ממנו כח החיים שלהם, ונפשנו הבהמית ונפש העולם כולו מתרוממה, לאט לאט מתרוממת, מטהרת מטומאתה, מזדככת ומתעלה, יוצאת מצורת בהמה לקבל אור צורת אדם, יוצאת מתכונת שעורים לתכונת חיטים. ואנו באים לחוג את חג השבועות, יום אשר עמדנו בקומה הרוחנית הגמורה שלנו, וזיו הקוממיות מתחדש עלינו בכל שבועות. חמושים אנו בכל כח עז החיים של נפש הבהמה והיא בעצמה עלתה, נתעדנה ונזדככה, ועז לה, ויפעה לה, נטהרה וצוחצחה, והיא מוכנת להתחבר בחיבור אמיץ לצורת האדם השלמה, שאור הדעת העליון, האצילות הגמורה, שורה עליו, הדעת העליונה, בשני ערכיה הכלליים, הדעת המעשית והדעת השכלית הרוחנית העיונית. שתיהן בחוברת עולים ברוממותם, בשתי הלחם של חיטים, מאכל אדם, מאכל הנותן דעת. גם התינוק אינו יודע לקרא אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן, אבל הדעה המובלטת בבידור - בחטה היא, שכוללת כ"ב אותיות הדיבור במספרה, ותחת האלמות הבהמית, קול התור של תורה, הדיבור המלא, נשמע בארצנו.

חרות על הלוחות

מתוך מאמר 'חירותנו', (מאמרי הראי"ה א' עמ' 157).

החירות איננה חופש נטול עול. מוכרים דברי המשנה (אבות פ"ו מ"ב): "חרות על הלוחות" - אל תקרא חרות אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה". העוסק בתורה איננו חפשי. אדרבה, עולה של תורה מכביד ומגביל את האדם בסד של איסורים ומצוות. אעפ"כ - הריהו בן חורין!

מה המיוחד בהר סיני מבלי קבלת התורה?

ביאר האבודרהם, ע"פ דברי חז"ל, שישראל שעמדו רגליהם לפני הר סיני, פסקה זוהמתן, עצם העמידה גם מבלי קבלת תורה, וע"כ אנו אומרים, אילו קרבנו לפני הר סיני, זו מדרגה בפני עצמה. גילוי שכינה בפני כלל ישראל, רוממות הקדושה.

זה פסוק מפורש 'רק השמר לך ושמור נפשך מאד, פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ד' אלוקיך בחורב' - 'שלא נשכח את מעמד הר סיני, ולא נסיר אותו מדעתנו אבל יהיו עיננו ולבנו שם כל הימים' והרמב"ן כתב שכאן הודגש, גם שלא לשכוח את הקולות והלפידים וגדלו של עצם המעמד, המעמד לבד עוד לפני אשר שמענו את הדברים, וגם בתפילת ר"ה אנו מדגישים: בקולות וברקים עליהם נגלית ובקול שופר עליהם הופעת, ומכאן, שדברים אלו אינם רק 'תפאורה' או סממן חיצוני, אלא חלק מהותי ממעמד נתינת התורה. (רמב"ן בשה"מ ב') והוסיף הרמב"ן במקו"א (שמות כ' י"ז) 'כי לבעבור נסות אתכם בא האלוקים': שיהיה הנסיון הזה בטובה... ולכן אמר הכתוב, הטיב לכם האלוקים להראותכם את כבודו... כי העמים אינם חייבים לי ככל אשר ידעתי אתכם פנים בפנים עכ"ל.

לנסות אתכם - בעצם המעמד, שנתראו בפני הקב"ה כביכול פנים בפנים, וכך מדגישים בתפילה כי באור פניך נתת לנו תורת חיים וגו', ובמדרש תהילים ק"ה: דרשו ד' ועוזו, אין עוז אלא תורה, בקשו פניו תמיד - הוא הלומד תורה בארץ ישראל, התורה היא התראות עם הקב"ה ישנם מדרגות בהתקרבות אל ד', 'פנים בפנים דבר ד' עמכם', וזו המעלה של העמידה בהר סיני, שגרמה לישראל שתיפסק זוהמתן. אשר עד היום הזה.

אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. והשאלה מתבקשת, הרי הקב"ה חוזר ליתן את התורה לאומות העולם, והם סרבו לקבלה, ובמה מתבטא הבחירה בנו? אולם, צורת הנתינה, באור פניך, פנים בפנים דיבר ד' עמכם, הסגולה המיוחדת של העמידה לרגלי הר סיני, עצם המעמד הגדול הזה לא היה הוא שתינתן לאומות העולם, מכאן מתחילה הבחירה, מהנכונות וההסכמה והפנים בפנים, שהוא מיוחד אך ורק לסגולת עם ישראל בלבד! (ואין הכוונה שהקב"ה רצה ליתן תורה לאומות ולא לעם ישראל)

כיון שקבלתם עול תורה - כאילו לא חטאתם מימכם, וע"ס זה כותב בספר הרוקת, כי יש חובת שמחה מיוחדת בעצרת מפני שהוא זמן של מחילת עוונות ע"י קבלת עול התורה, וזה בנוסף לשמחת יום טוב שבכל הרגלים. ויתכן שזה גם פירוש נוסף לדברי הגמרא 'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם', משום שיש בו שמחה כפולה, שמחת הרגל שמחת התורה ושמחה של הכפרה.

ישראל שעמדו רגליהם בהר סיני עמידה זה לשון של יציבות וקביעות, התורה מיצבת את האדם להיות קביעא וקימא וכך אנו אומרים בפיוט האקדמות 'קביעין כן תהוו בהנהו חבורתא', דברי תורה נטועים כמסמרות, יציבים ועומדים.

ויה' שנזכה כולנו יחד, להיות קבועים בתורה בהנהו חבורתא, ונזכה לקבל מחדש עול תורה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, וכל אשר דבר ד' נעשה ונשמע.

כיתה ט/3 מאחלת ומברכת את עם ישראל ובכללם את המשפחות היקרות בברכת חג שמח וקבלת תורה בשמחה - אמן